

СЕКЦІЯ «СТАЛИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА»

РОЗРОБКА ПРИНЦИПІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

*Намлієва Н.В., к.е.н., доцент кафедри системного аналізу,
Мелітопольський інститут державного та муніципального управління
«Класичного приватного університету», м. Мелітополь, Україна*

Управління інвестиційною активністю є складним процесом, проте сучасний розвиток суспільства вже важко уявити без цього елемента господарювання. Можна виокремити низку основних завдань, вирішення яких допоможе прискорити розвиток інвестиційних процесів в Україні, серед яких: створення правового середовища, яке регулюватиме взаємовідносини і захищатиме інтереси, права учасників інноваційного процесу; створення інформаційного середовища та системи комунікацій між учасниками; розроблення механізму взаємодії різних елементів та учасників інноваційної діяльності; визначення ролі та основних завдань органів державного регулювання інноваційного розвитку; забезпечення прозорості під час відбору для реалізації інноваційних проєктів, основних напрямів розвитку наукових досліджень тощо [1]. Варто зазначити, що серед усіх факторів, на формування принципів державного інвестиційного регулювання впливатимуть найбільшою мірою фінансові, економічні та нормативно правові чинники.

Значний внесок у напрацювання положень регулювання інвестиційної активності здійснили такі науковці: В. Геєць, М. Герасимчук, Б. Губський, П. Єщенко, Б. Данилишин, М. Долішній, С. Мочерний, А. Рум'янцев, М. Чумаченко, А. Фукс, М. Швайка та інші. Проте, пошук ефективного інструментарію, основоположних принципів, завдань та підходів інвестиційного державного регулювання потребує їх корегування з врахування сучасних умов та перспектив розвитку.

Ефективність державного регулювання інвестиційної діяльності має визначатися насамперед принципами й характером стосунків держави з інвесторами, що зумовлюють такі основні варіанти її поведінки:

- а) преференційний підхід до діяльності іноземних інвесторів на території України та надання їм відповідних переваг;
- б) підхід, що ґрунтується на рівності прав вітчизняних та іноземних інвесторів;
- в) підхід, який має дискримінаційний характер стосовно іноземних інвесторів і надає пільговий режим для вітчизняних інвесторів.

З названих варіантів відносин держави з інвесторами в законодавстві України запроваджено принцип рівності щодо регламентації прав вітчизняних та іноземних інвесторів на українському ринку, хоч і з певними елементами дискримінації іноземного капіталу в окремих галузях національної економіки. За змістом принципи

державного управління інвестиційною діяльністю можна розділити на загальні (організаційні) та спеціальні. До класичних принципів державного регулювання інвестицій, як правило, відносять: принцип законності; принцип справедливості; принцип прозорості та доступності; принцип стимулювання діяльності; принцип відповідальності сторін; принцип ефективності тощо. Окрім того, Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» визначено такі принципи державної регуляторної політики є [4]: доцільність; адекватність; ефективність; збалансованість; передбачуваність; прозорість та врахування громадської думки. До запропонованих класичних принципів пропонуємо долучити принципи стратегічного розвитку; корегування та оперативності; комунікативності та взаємодії; наукової обґрунтованості та консолідації.

Якщо досліджувати спеціальні принципи державного інвестиційного регулювання, тобто такі що діють в Україні, то такі принципи визначено Концепцією регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки, затвердженій Постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.1995 р. № 384, а саме [5]: принцип послідовної децентралізації інвестиційного процесу, який полягає у поступовому переході від інвестування лише на підставі рішень уповноважених державних органів; збільшення частки внутрішніх (власних) коштів суб'єктів господарювання у фінансуванні інвестиційних проектів; перенесення центру ваги з безповоротного бюджетного фінансування у виробничій сфері на кредитування; виділення бюджетних коштів переважно для реалізації державних пріоритетів, програм (проектів), спрямованих на здійснення структурної перебудови економіки, за адресним принципом; фінансування об'єктів, будівництво яких знову розпочинається за рахунок бюджетних коштів, як правило, на конкурсній основі; надання переваги завершенню раніше розпочатих будов, технічному переоснащенню та реконструкції діючих підприємств; здійснення відповідними державними органами контролю за цільовим використанням централізованих інвестицій; розширення змішаного фінансування інвестиційних проектів; удосконалення нормативної та правової бази з метою збільшення обсягів залучення інвестицій; впровадження системи страхування інвестицій.

Систематизація спеціальних принципів державного інвестиційного регулювання наведено в табл. 1.

На думку окремих науковців, державне управління інвестиційною діяльністю має базуватися ще на таких спеціальних принципах: взаємної відповідальності інвесторів і держави; дотримання основних прав і свобод інвесторів; юридичної відповідальності інвесторів за порушення вимог законодавства України або міжнародних договорів; послідовної децентралізації інвестиційного процесу та розширення змішаного фінансування інвестиційних проектів; залучення іноземних інвестицій переважно для реалізації державних пріоритетних програм (проектів), спрямованих на здійснення структурної перебудови економіки та надання переваги завершенню раніше розпочатих будівництв, технічному переоснащенню та реконструкції діючих підприємств; вдосконалення законодавства про

інвестиційну діяльність [3].

Таблиця 1

Систематизація спеціальних принципів державного інвестиційного регулювання

№ з/п	Назва принципу	Характеристика принципу
<i>Основні принципи</i>		
1.	Послідовної децентралізації [5]	Перехід від інвестування лише на підставі рішень уповноважених державних органів, основою якого є державні кошти, до інвестування, в основі якого лежить майно та кошти територіальних громад
2.	Збільшення частки внутрішніх (власних) коштів [5]	Постійний пошук і залучення власних інвестиційних резервів задля подальшого розвитку господарюючих суб'єктів
3.	Перенесення центру ваги на кредитування [5]	Поступовий відхід від використання бюджетних субсидій і субвенцій в управлінні державними інвестиційними проектами
4.	Виділення бюджетних коштів переважно для реалізації державних пріоритетів, програм [5]	Головний напрямок державного інвестування розвиток паливно-енергетичного комплексу і впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій; соціальна сфера, розширення і нарощування обсягів виробництва та ін.
5.	Фінансування об'єктів, будівництво яких знову розпочинається за рахунок бюджетних коштів, як правило, на конкурсній основі [5]	Впровадження конкурентних засад в процесі державного інвестування у будівельну галузь, а також шляхом проведення конкурсу інвестиційних проектів
6.	Надання переваги завершенню раніше розпочатих будов, технічному переоснащенню та реконструкції діючих підприємств [5]	Надання пріоритетів розпочатим інвестиційним проектам
7.	Здійснення відповідними державними органами контролю за цільовим використанням централізованих інвестицій [5]	Закріплення зобов'язань представника інвестора контролювати напрямки руху інвестованих матеріальних і нематеріальних цінностей
8.	Розширення змішаного фінансування інвестиційних проектів [5]	Реалізація інвестиційних проектів, участь у яких в якості інвестора можуть брати спільно господарюючі суб'єкти різних форм власності
9.	Удосконалення нормативної та правової бази з метою збільшення обсягів залучення інвестицій [5]	Вироблення якомога чіткіших і прозоріших норм, які детально регламентують інвестиційний процес
10.	Впровадження системи страхування інвестицій [5]	Для захисту інвестицій законом передбачено, що вони можуть, а іноді й обов'язково мають бути застраховані
<i>Додаткові принципи (запропоновані автором)</i>		
11.	Конкурентних переваг	Забезпечення конкурентоспроможності економіки
12.	Економічного динамізму	Сприяння розвитку економіки загалом і її окремих об'єктів

На нашу думку, до загальноприйнятих принципів варто долучити принципи врахування конкурентних переваг та економічного динамізму.

Основними напрямками інвестиційної політики в Україні мають бути: послідовне зниження регуляторного тиску на інвесторів і відсутність диверсифікованих джерел інвестицій, нерівномірність їх розподілу між регіонами; зростання динаміки інвестування не лише в галузі зі швидким обігом капіталу, а й у високотехнологічні або стратегічно важливі для держави сфери; зниження соціального напруження, досягнення остаточного підходу у виділенні коштів на потреби соціальної сфери; створення ефективних форм і механізмів управління інвестиційною діяльністю.

Список літератури:

1. Дашковська І.Б. Деякі аспекти державного регулювання інноваційної діяльності в Україні / І.Б. Дашковська // Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Ekonomika/2011_698/06.pdf.

2. Малько А. Правовые стимулы и ограничения: двоичность информации как метод анализа / А. Малько // *Общественные науки и современность*. – 1994. – № 5. – С. 67–76.

3. Медвідь Я.Ф. Державне управління інвестиційною діяльністю в Україні / Я.Ф. Медвідь, Я.І. Ніколаєва // *Наукові праці МАУП*. – К., 2011. – №1 (28). – С. 107–112.

4. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності 11 вересня 2003 року № 1160-IV [чинний] // *Відомості Верховної Ради України*. – 2004. – № 9. – С. 79.

5. Про концепцію регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки [Електронний ресурс] / Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 1995 р. № 384 – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/384-95-%D0%BF>.

СУЧАСНІ ВИМІРИ ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

*Рудич О.А., аспірант кафедри фінансів і банківської справи,
ПНТУ ім. Ю. Кондратюка, м. Полтава, Україна*

В сучасних умовах ведення діяльності будь-яким суб'єктом господарювання передбачає наявність постійного моніторингу стану справ в економіці, особливо в частині взаємодії ринку та процесу ціноутворення. У даному випадку на вершину кута слід ставити створення дієвого механізму поєднання економічних інтересів підприємців та соціально-економічних інтересів споживачів. При цьому слід правильно встановити принцип раціональної побудови фінансових взаємовідносин, що буде відповідати суспільно необхідному рівню розвитку економіки.